

УДК:636.4.09:616.98.578.833.3(477.74)

АФРИКАНСЬКА ЧУМА СВИНЕЙ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Кустуров В. Б.¹, Гуменний О. Г.², Романішина О. О.¹.

¹Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в Одеській області.²Одеський державний аграрний університет.

У статті проведено аналіз випадків африканської чуми свиней зареєстрованих на території України і Одеської області, за період з 2014 по 2019 роки. Ми визначили період максимального підйому захворюваності серед домашніх і диких свиней, а також досліджували можливість сезонного прояву африканської чуми свиней. За період з 2014 по 2019 роки було зареєстровано на території України 502, на території Одещині 60 випадків АЧС. Пік підйому захворюваності по Україні був зареєстрований у 2017 році – 163, у 2018 – 145 випадків. По Одеській області – у 2016 і 2018 роках – 23 і 21 випадків відповідно. Також вивчили ситуацію АЧС з позиції сезонності. І визначили, що найбільша кількість проявів хвороби відбувається влітку, що становить 51 %, декілька менший показник реєструють навесні – 13 і восени 12 випадків, що складає відповідно 21 % та 19 %, взимку зареєстрували 6 випадків, що становить 10 %.

Ключові слова: свині, африканська чума, випадки хвороби, захворюваність

Вступ. Африканська чума свиней (Pestis africana suum, хвороба Монтгомері) – контагіозна вірусна геморагічна хвороба, яка перебігає гостро, підгостро, хронічно, безсимптомно й характеризується лихоманкою, геморагічним діатезом, ціанозом шкіри, некродистрофічними змінами паренхіматозних органів і високою летальністю, що призводить до значних економічних збитків.

АЧС – входить до переліку особливо небезпечних (карантинних), транскордонних хвороб тварин та списку А інфекційних та інвазійних хвороб тварин затвердженого МЕБ на 2019 рік.

З 2007 року захворювання було зареєстровано у багатьох країнах Африки, Азії та Європи як серед домашніх, так і диких свиней [1].

Україна не є виключенням, де перший спалах даного захворювання зареєстрували в 2012 році [2], на території Одеської області африканська чума свиней реєструється з жовтня 2015 р. З цього часу зареєстровано 60 випадків, в тому числі і серед диких кабанів 9, тобто створена можливість для виникнення постійних природних вогнищ цього небезпечного захворювання, але основний фактор розповсюдження цієї хвороби – антропогенний [3].

Методи і матеріали дослідження. Матеріалом при проведенні досліджень служили дикі та домашні свині, які знаходились на свинофермах та особистих селянських господарствах Одеської області та дикі кабани з природно географічних зон Дністровського та Дунайського басейнів. Всього оброблено статистично дані по 60 випадкам захворювання, які зареєстрували на території Одеської області протягом 2015–2019 рр.

Досліджено можливі причини виникнення захворювання, в тому числі джерело занесення збудника в господарство або природно – географічну зону. При цьому враховано сезонність прояву захворювання та прогнозовано можливість подальшого поширення по території Одеської області.

Під час дослідження було застосовано статистичні, загальнонаукові (порівняння, узагальнення, аналіз). Використано офіційні дані (експертні висновки) Одеської регіональної державної лабораторії Держпродспоживслужби.

Проаналізовано літературні джерела, проведена робота з офіційними показниками, щодо захворювання з офіційного сайту Держпродспоживслужби України.

Результати та їх обговорення. Провівши аналіз випадків африканської чуми свиней (АЧС) за офіційними даними таблиця 1, можна стверджувати, що на території України з 2014 по 2019 роки було зареєстровано 502 випадки африканської чуми свиней. У 2014 році – 16; 2015 – 40; 2016 – 91; 2017 – 163; 2018 – 145, та за три квартали 2019 року – 39 випадків.

Таблиця 1

Зареєстровані випадки АЧС по Україні та Одеській області 2014–2019 рр.

№ з/П	Роки	Випадки по Україні	Випадки по Одеській області
1	2014	16	-
2	2015	40	2
3	2016	91	23
4	2017	163	12
5	2018	145	21
6	2019	39	2
	Всього	502	60

На території Одеської області за аналогічний період було зафіксовано 60 випадків, зокрема: у 2015 році 2 випадки, у 2016 – 23, у 2017 – 12, у 2018 – 21 та у 2019 році – 2. Якщо відобразити графічно (рис. 1), то буде зрозуміло, що починаючи з 2014 року на території України відбувалося постійне зростання кількості зареєстрованих випадків африканської чуми свиней і досягло свого максимуму у 2017 році – 163 випадки, у 2018 рр. напруженість захворювання дещо спала – 145 випадків, за три квартали 2019 року – зафіксували 39 випадків.

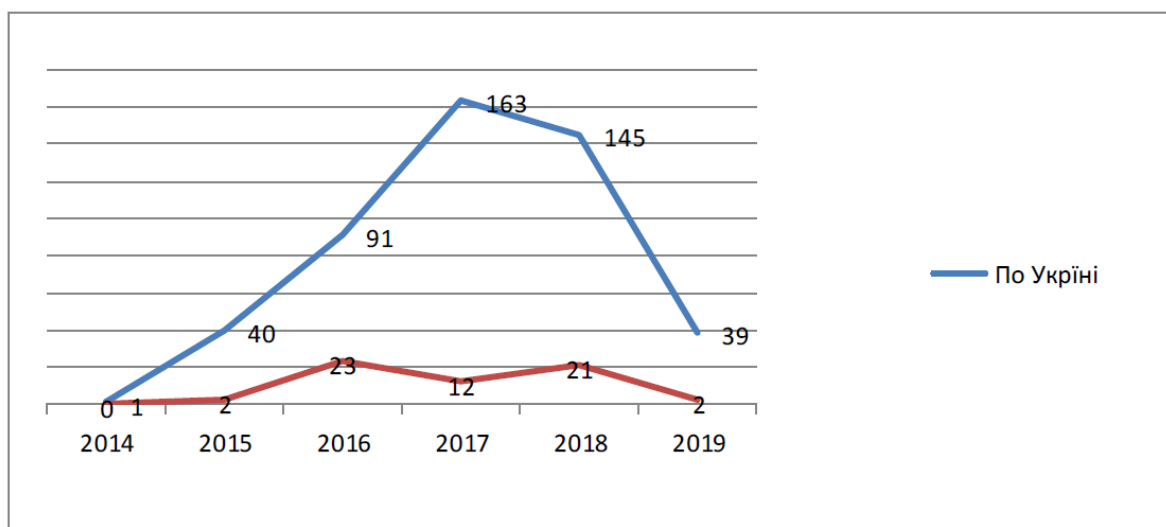

Рис. 1. Зареєстровані випадки АЧС по Україні та Одеській області з 2014 по 2019 роки

Схожа тенденція спостерігалася і в Одеській області. Захворювання почали реєструвати з жовтня 2015 року – 2 випадки, свого піку воно досягло в 2016 році – 23 випадки, показник зменшився наполовину в 2017 році – 12 випадків, знову піднявся в 2018 році – 21 випадок і в 2019 році показник є найнижчим, всього 2 випадки.

Багато дослідників пов'язують спалахи африканської чуми свиней з кліматичними змінами та сезонами року. Ми проаналізували зареєстровані випадки захворювання в контексті сезонності, як на території України, так і Одеської області (табл. 2., рис. 2, рис. 3) та встановили, що на території України найбільша кількість випадків африканської чуми свиней зареєстрували влітку – 142 випадки, що складає 31 % (рис. 2) від загальної кількості зареєстрованих випадків хвороби, дещо менший показник взимку – 135 випадків, що складає – 26 % (рис. 2), восени 119 випадків – 26 % (рис. 2) та навесні 60 випадків – 13 % (рис. 2).

Таблиця 2

Зареєстровані випадки АЧС на території України та Одеській області по сезонам року з 2014 по 2019 роки

2014–2019	Осінь	Зима	Весна	Літо	Всього
по Україні	119	135	60	142	502
по Одеській області	13	6	12	32	60

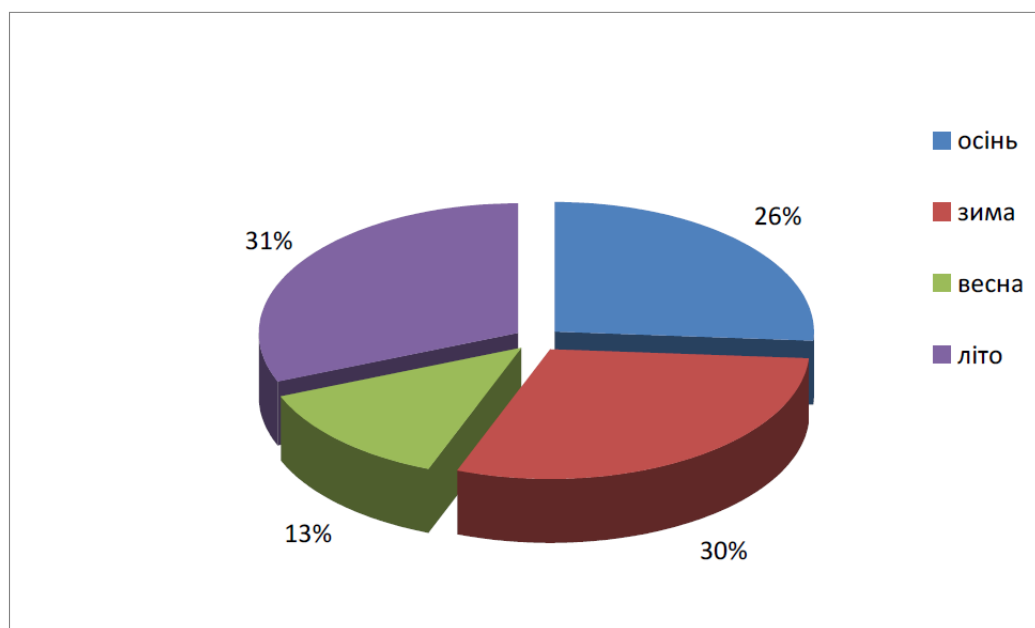

Рис. 2. Зареєстровані випадки АЧС на території України по сезонам року з 2014 по 2019 рр.

Вивчивши ситуацію в контексті сезонності на території Одеської області, ми можемо стверджувати, що найбільший прояв хвороби відбувається влітку 32 випадки, що складає 50 % від загальної кількості (рис. 3), дещо менше захворюваність проявила себе восени – 13 та весною 12 випадків, що становить відповідно – 21 % та 19 % (рис 3), взимку зареєстрували 6 випадків – 9 %.

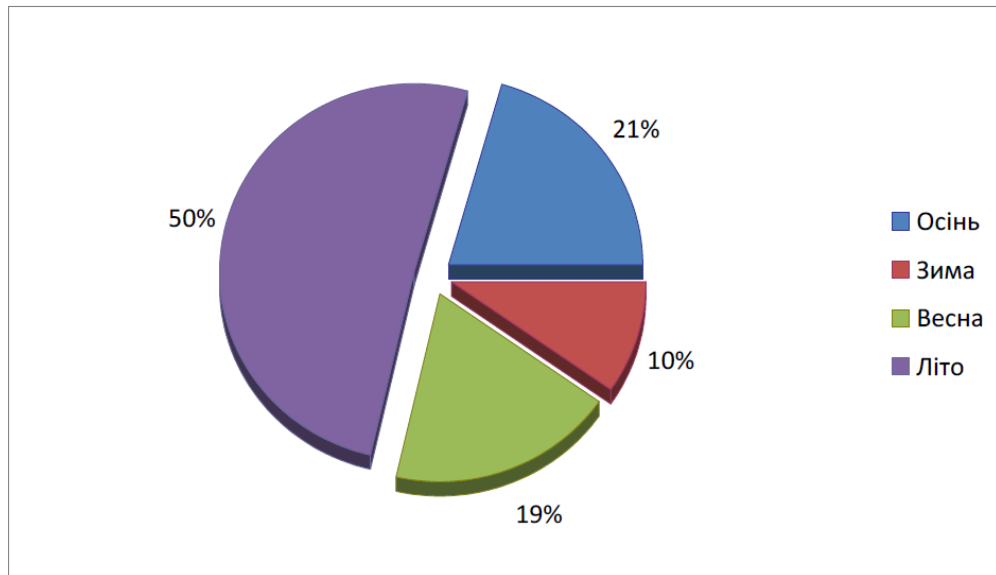

Рис. 3. Зареєстровані випадки АЧС на території Одеської області по сезонам року з 2014 по 2019 рр.

Таким чином, сезонність прояву африканської чуми свиней в Одеській області значно відрізняється від сезонного прояву захворювання по Україні в цілому, а саме: влітку і взимку в Одеській області на 20 % більше випадків ніж по Україні, в той же час майже однаковий показник сезонності восени – 26 та 21 % відповідно, та навесні 13 та 20 % відповідно.

На нашу думку, це пов'язано з природно-географічним положенням Одеської області, особливостями ландшафту та з кліматичними змінами, що відбуваються в регіоні. Непокоїть той факт, що зростає кількість випадків захворювання серед диких кабанів. По даним державної лабораторії на території Одеської області, за період 2014–2019 рр. діагноз на АЧС встановлено в 9 випадках. Пік захворювання припадає на 2017 рік. Незважаючи на незначну кількість випадків захворювання не слід недооцінювати дану ситуацію, оскільки летальність серед диких кабанів значно нижча ніж у свійських свиней. У деяких інфікованих особин хвороба не закінчується летально і вони залишаються вірусоносіями. Обов'язково необхідно враховувати, що дикий кабан є мігруючою твариною, тобто зберігається постійна небезпека повторного занесення збудника на територію свиного господарств.

Висновки.

1. Африканська чума свиней реєструється на території України з 2012 року, а на території Одеської області з 2014 року та становить загрозу для галузі свинарства.
2. В Одеській області протягом 2019 року, зареєстровано 2 випадки захворювання свиней на АЧС.
3. Захворювання відбувається переважно влітку – 50 % випадків, восени – 21 % та навесні – 19 %, взимку – 9 %.
4. Дикі кабани складають постійну загрозу свиного господарствам.

Список літератури.

1. <https://www.oie.int/en/animal-health-in-the-world/animal-diseases/african-swine-fever/>
2. Хоєцький П. Б. Африканська чума свиней в свиного господарствах / П. Б. Хоєцький, О. М. Похалюк, А. В. Шелепило // Науковий вісник львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнології. 2017. Т. 19. №. 78. С. 141–145.
3. <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/african-swine-fever>

Африканская чума свиней В Одесской области Кустуров В. Б., Гуменный О. Г., Романишина А. О.

В статье проведен анализ случаев африканской чумы свиней зарегистрированных на территории Украины и Одесской области, за период с 2014 по 2019 годы. Мы определили период максимального подъема заболеваемости среди домашних и диких свиней, а так же исследовали возможность сезонного проявления африканской чумы свиней. За период с 2014 по 2019 годы было зарегистрировано на территории Украины 502, на территории Одесской области 60 случаев АЧС. Пик подъема заболеваемости по Украине был зарегистрирован в 2017 году – 163, в 2018 – 145 случаев. По Одесской области – в 2016 и 2018 годах – 23 и 21 случай соответственно. Также изучили ситуацию АЧС с позиции сезонности. И определили, что наибольшее количество проявлений болезни происходит летом, что составляет 51%, несколько меньший показатель регистрируют весной – 13 и осенью 12 случаев, что составляет соответственно 21 % и 19 %, зимой зарегистрировали 6 случаев, что составляет 10 %.

Ключевые слова: свиньи, африканская чума, случаи болезни, заболеваемость

AFRICAN PIG DUMM IN ODESSA REGION Kusturov V. B., Humeniy O. G., Romanishina O. O.

The article analyzes the cases of African swine fever registered in Ukraine and Odessa region, for the period from 2014 to 2019. We determined the period of the maximum increase in the incidence rate among domestic and wild pigs, as well as investigated the possibility of seasonal manifestations of African swine fever. For the period from 2014 to 2019, 502 were registered in the territory of Ukraine, 60 cases of ASF in the territory of Odessa Oblast. The peak of the increase in the incidence rate in Ukraine was recorded in 2017 - 163, in 2018 - 145 cases. In the Odessa region - in 2016 and 2018 - 23 and 21 cases. We also studied the situation of ASF from a seasonal perspective. We determined that the greatest number of manifestations of the disease occurred in the summer, which is 51%, a slightly lower incidence rate was recorded in the spring -13, and in the fall of 12 cases, which is 21 and 19%, respectively, in the winter 6 cases were recorded, which is 10 %. The seasonality of manifestation of African swine fever in the Odessa region differs from the seasonal manifestation of the disease in Ukraine. In summer and winter, the highest rates of manifestation are 142 and 135 cases, which is 31 % and 30 %, respectively. There are 119 fewer cases recorded in the fall, which is 26%. The smallest number recorded in the spring of 60 cases, accounting for 13 %.

Key words: pigs, African plague, cases of disease, morbidity